

ID: 862564 - *Mori el merma* , 1980

Catàleg editat per l'Obra Cultural de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis.
Disseny: Equip tècnic de l'Obra Cultural de «La Caixa». Espira. Claca Teatre.
Fotografies: Català Roca.

MORI EL MERMA

Espectacle de la
companyia teatral CLACA
amb ninots i màscares
pintats per Joan Miró

Direcció Joan Baixes
co-direcció Glòria Rognoni

I AMB EL PATROCINI

DE L'OBRA CULTURAL
DE LA CAIXA DE PENSIONS
PER A LA VELLESA I D'ESTALVIS

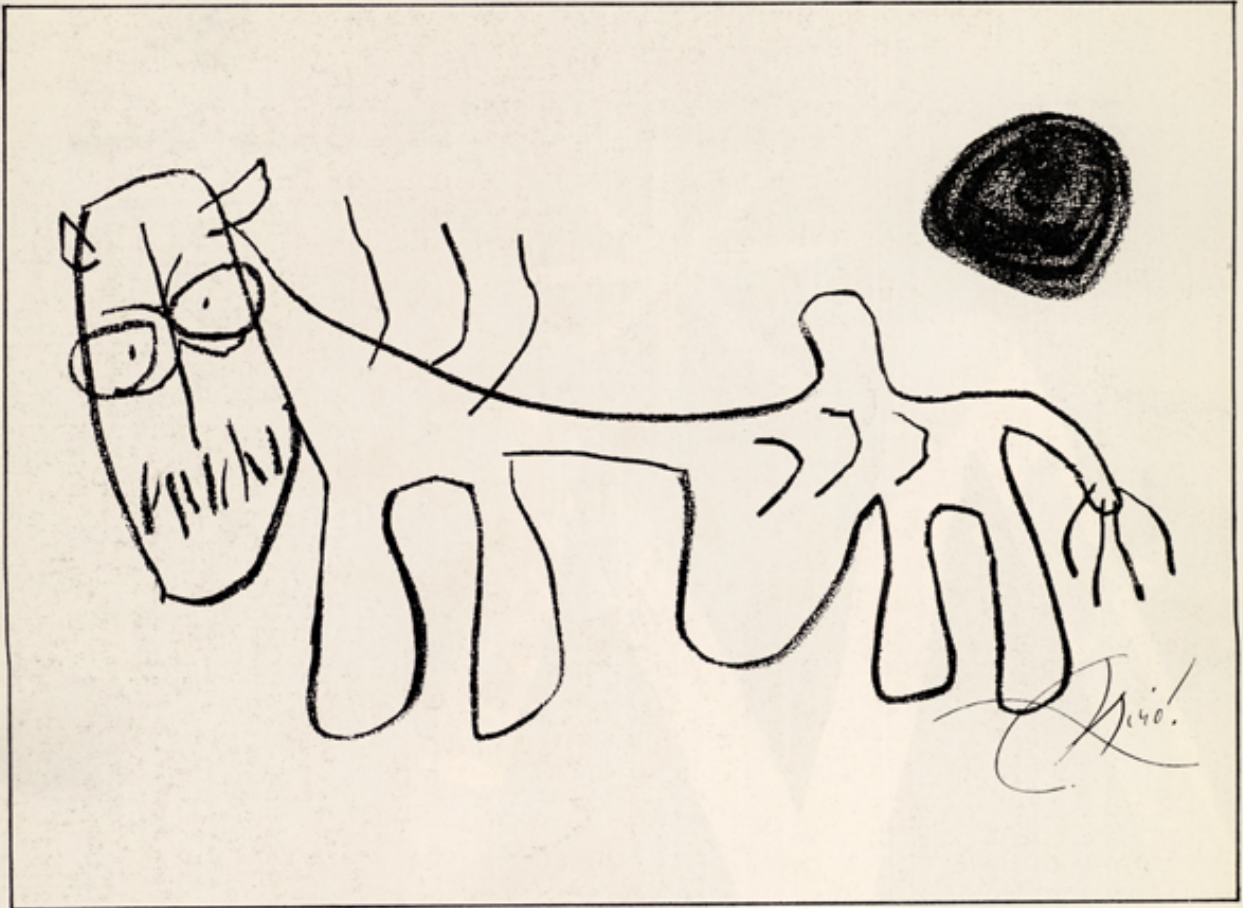

Foto: Gabriel Serra

Aquest espectacle és un vell projecte del grup de teatre Putxinellis Claca. El maig de 1976, Teresa Calafell i Joan Baixes van començar a treballar la idea amb Joan Miró. Al grup es van afegir Glòria Rognoni i Francesc Bofill. Sobre algunes idees bàsiques del que es volia per a l'espectacle, el desembre de 1976 es van començar a fabricar els ninots i altres elements escènics. S'incorporaren a l'equip Jaume Sorribas i Teresa Estrada; mes tard Andreu Rabal.

Es dona a conèixer el projecte de l'espectacle i «La Caixa» inicia el seu patrocini. En una visita de Miró a Barcelona, veient la identificació d'aquest amb el material ja acabat, s'acorda d'ampliar el nombre de personatges i s'estudia la manera de pintar-los. Després d'acabar la fabricació dels ninots, el grup va començar a estudiar el seu moviment i pel març de 1977 Miró es desplaça al taller de Claca, a Palautordera, i durant vuit dies pinta tot el material, ajudat pels actors i en col·laboració amb ells.

Tot el grup, que s'amplia amb Miquel Dobles i les col·laboracions de Rafael Subirachs en el so i Josep Baixas en l'estructura escènica, viu durant quatre mesos en una casa al camp, buscant les tècniques de moviment, de so i els recursos dramàtics dels ninots. A més d'improvisacions, d'exercici físic i de modificacions en la construcció dels ninots, els actors es dediquen a conèixer l'obra de Miró, que es resisteix a descobrir els seus jocs dramàtics i a traduir-se en «una comèdia».

Des de primers de setembre fins al desembre, i amb la incorporació successiva de Josep Parés, Pere Jordi Español, Antònia Pintat, Òscar Olavarria, Jordi Jané i Dominique de Cacqueray, es fa el muntatge de l'espectacle.

Durant tot el treball Miró ha fet suggerències plàstiques per a l'espectacle, els actors han fet el seu treball dramàtic a partir d'aquest món visual, més sovint endreçant imatges, les unes darrera les altres, que no creant literatura teatral.

El 7 de març, al Teatre Principal de Ciutat de Mallorca es va estrenar l'espectacle amb el nom definitiu de MORI EL MERMA. Abans, s'havia dit successivament: «Pardal enravenat no tem a Déu», «La Viuda Negra», «El Comte Mal».

El grup ha viscut molt pobrament (o ha treballat amb moltes dificultats) durant aquests mesos, però ha sobreviscut gràcies a «La Caixa» i agraeix sincerament a tots els que ho han fet possible amb llur col·laboració.

I el grup també vol, ni que sigui per un sol cop, manifestar el més entranyable agraïment a Joan Miró, per tot el que amb ell hem après.

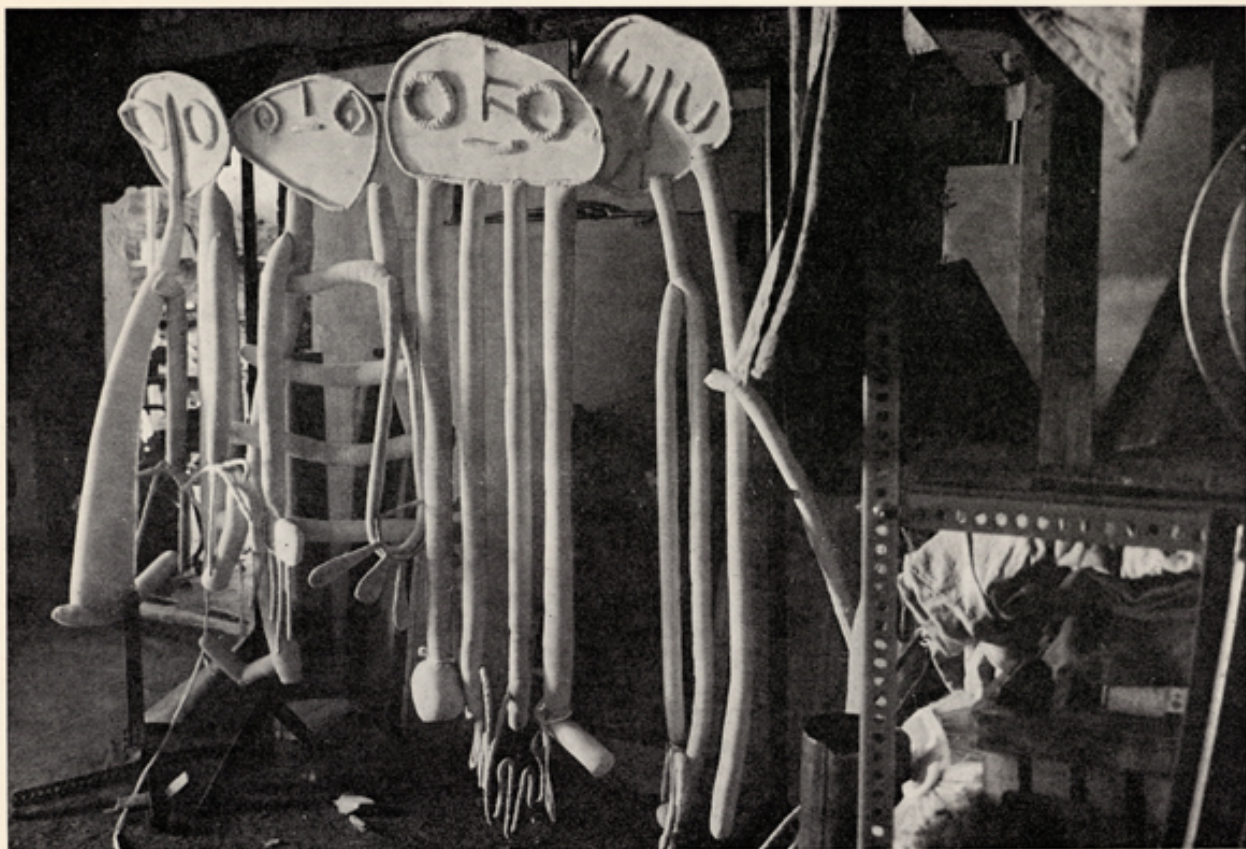
MORI EL MERMA és la cançoneta que els nens de Vic canten al personatge del Merma, quan aquest personatge surt al carrer el dia de Corpus. També li canten: «que caigui! que caigui! que caigui! que caigui! que caigui! que caigui!».

CLACA

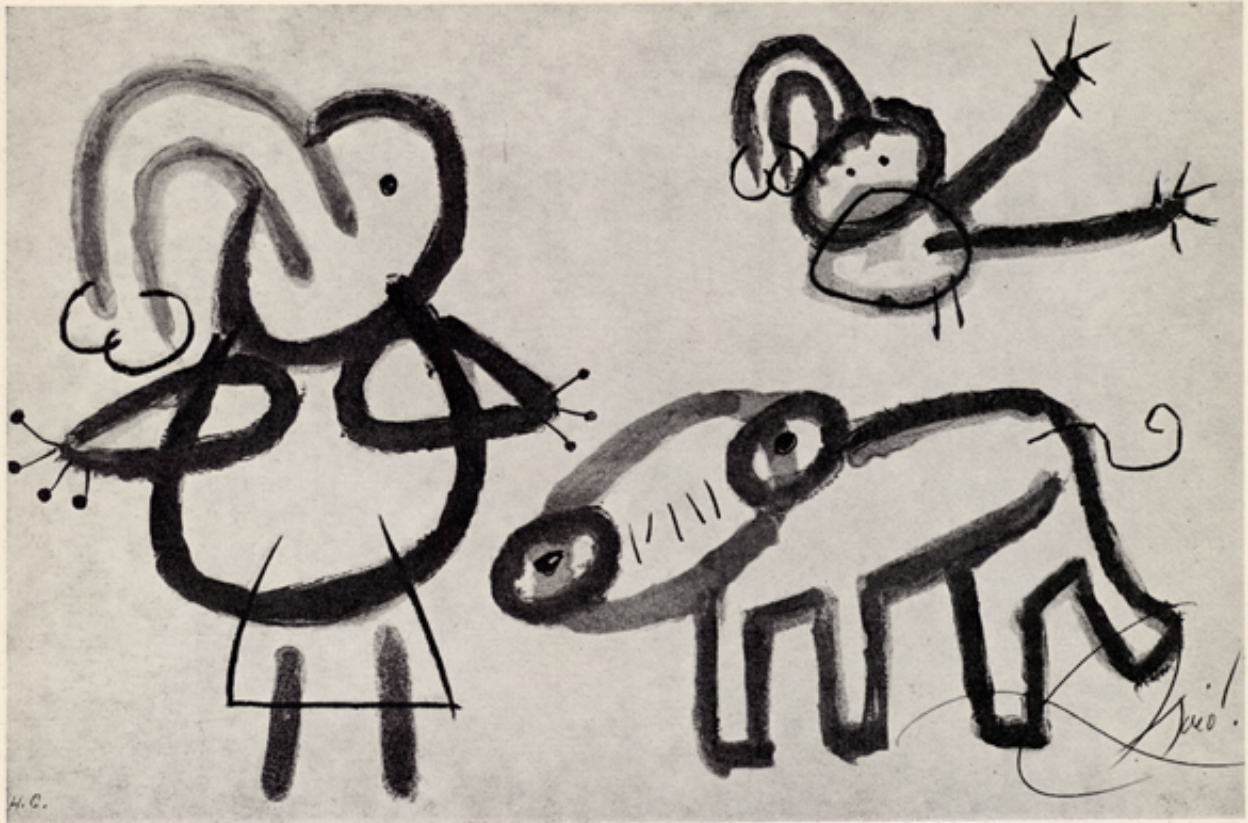
Barcelona, 2 de maig de 1978

Dibuix del llibre «l'Enfance d'Ubu»
de Joan Miró, 1975

Maleyt lo jorn que'm fou donada vida
Ausiàs March.

Pardal enravenat no tem a Déu!
Anònim.

La viuda negra.
Aranya carnívora
que després d'haver
estat fecundada
pel mascle
se'l menja.

Després d'acabar
la fabricació dels ninots,
el grup va començar
a estudiar el seu moviment
i pel març de 1977
Miró es desplaça al taller
de Claca, a Palautordera,
i durant vuit dies
pinta tot el material,
ajudat pels actors
i en col·laboració amb ells

CLACA està format per:

actors:

Joan Baixes
Francesc Bofill
Dominique de Cacqueray
Teresa Calafell
Miquel Doblas
Pere Jordi Español
Teresa Estrada
Jordi Jané
Òscar Olavarría
Josep Parés
Antònia Pintat
Andreu Rabal
Glòria Rognoni
Jaume Sorribas

tècnic:

Abdó Martí

Il·lustració de «Ubu, roi», d'A. Jarry,
feta per Miró l'any 1966.

Entorn d'UBU

El personatge d'Ubu és un dels grans mites moderns. És algú definitivament present entre nosaltres, que té dret a figurar al costat d'una sèrie d'herois carregats de bagatge crític, amb els quals té alguna cosa de comú, com Don Quixot, Falstaff, Don Joan o Tartuf.

Ubu és aparentment un personatge grotesc, buit, insolent, bèstia, poca-solta. Però és molt més que tot això. Ubu és el poder, l'estúpida apetència del poder pel poder, la irracional folia de la trampa, la crueltat, l'explotació. És el crim inútil de l'estupidesa.

Ubu fou una creació mancomunada, a l'origen, entre dos estudiants d'ensenyament secundari, Charles Mocin i Alfred Jarry.

De fet, però, fou Alfred Jarry qui donà forma definitiva al personatge amb UBU ROI i amb les peces que el segueixen, UBU SUR LA BUTTE i la peça, ja molt menys abstractament còmica i més maliciosament política, UBU ENCHAÎNÉ.

El personatge d'Ubu aparegué a les taules, per primer cop, el 1896 al Nouveau Théâtre, i de nou, adaptat al joc de les marionetes, el 1898, al Théâtre des Pantins, davant el divertiment sorollós del públic i el judici dur dels crítics, escandalitzats per allò que jutjaren farsa insuportable i grolleria.

Ara Ubu és ja un mite inesborrable, al costat de la Mare Ubu, que representa envers ell la contrafigura que Sancho Panza representa envers el Quixot.

Ubu és l'amo per excel·lència, el tirà simbòlic, l'home de la voracitat. El tractament que Jarry li donà fa de la seva presència un pretext per a actituds molt vitals: l'humor i la sàtira, la llibertat i la fecunditat verbals, que no es deturen davant la sal grollera ni els límits de l'educació burgesa, la mordacitat, la vitalitat desbordant de salut, la proliferació formal, la ruptura sistemàtica i l'agressivitat. El tema d'Ubu té un nucli anecdòtic. És l'home que, atiat

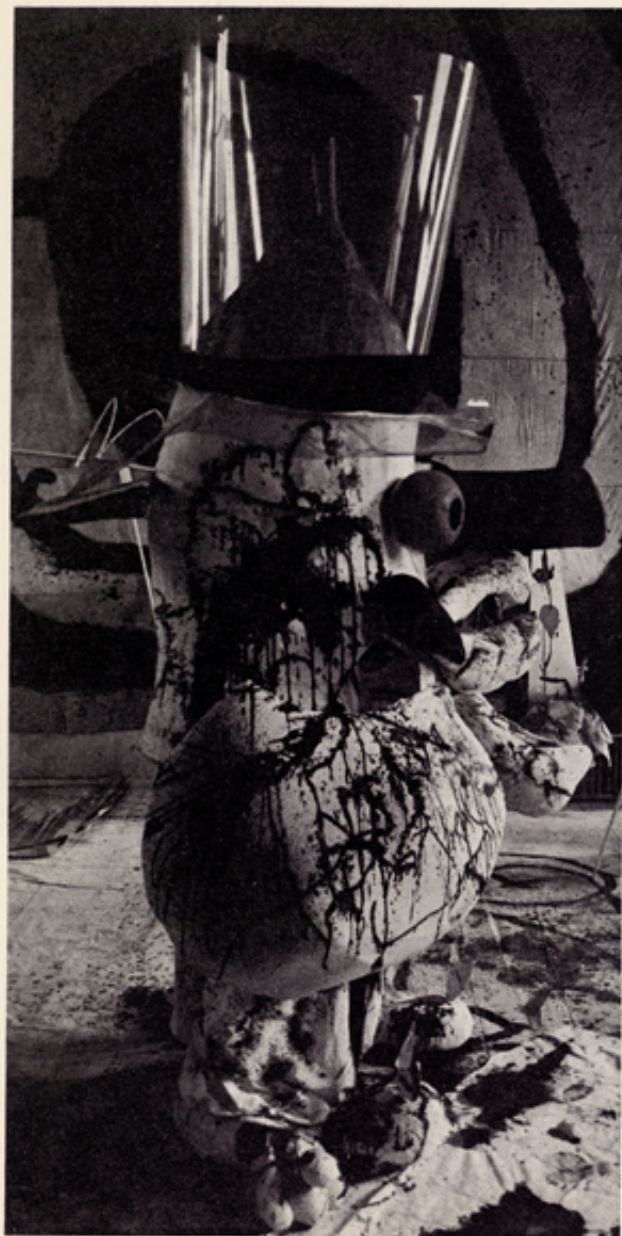
per la seva mare, la Mare Ubu, mata el rei de Polònia i es corona rei ell mateix. Que quan és al poder corromp amb liberalitats els homes del seu entorn, però que després, empès per la cupiditat sense fi, fa matar els nobles per confiscar-los els béns, i més tard els magistrats, i més tard els financers... l'home que ho vol tot per a ell i per a la seva camarilla familiar.

És el poderós, el dictador, el ric, que no sap valdre's més que de la insolència i de la força, que no té cap més arma per a dominar que la crueltat, substitutiu inútil de la intel·ligència. És l'home que menysprea els altres homes i que no estima ningú. L'home que es troba voltat per l'adulació dels altres, a la ficció, però que no es guanya sinó el menyspreu de l'espectador.

És molt sa que Ubu, que ja va ésser a Barcelona als cicles de Teatre Mediterrani, torni a Catalunya. Aquesta vegada torna amb una transformació originalíssima i valuososa que és la versió sorgida del poder taumatúrgic de Joan Miró en col·laboració amb aquell devessall d'idees teatrals que volta sempre els muntatges d'un grup amb una trajectòria tan creadora com és el grup Claca.

És ben clar que la capacitat de Miró per a l'humor i la sàtira, la seva llibertat i la seva fecunditat, l'elegància vital amb la qual sap saltar sobre les limitacions estretes dels puristes i els llepafils, la vitalitat i la rabia del millor aspecte de Miró, el Miró exasperat del gest i del crit agressiu, han de trobar al volt d'Ubu l'oportunitat de dir-nos un gran missatge —divertidíssim, a més a més— d'alliberament.

Alexandre Cirici

BOLLE DE L'OS

Solista domador, m'è enèrgica, personatge
m'è alegre i simpàtic

M'è una mica desconfiada m'è gaire a
baixar JOSEP PÉREZ COMA M'È MÉS MÉS MÉS

Josep dona entrada a Os i Lingua.

M'è una mica desconfiada

M'È UNA MICA DESCONFIDA

M'È UNA MICA DESCONFIDA

Entin os fha a la música m'è una mica desconfiada
dona entrada a Os i Lingua. M'è una mica desconfiada

Os balla.

Esquivada a Josep.

Pour peu a rebre la Terra

Figura entre Terra i domador

Benaven cadim al públic

Os puja rodria

Terra m'è avançar m'è una mica desconfiada perquè Joquin o

Josep dona l'lop.

Josep i Terra ballen, Terra m'è una mica desconfiada

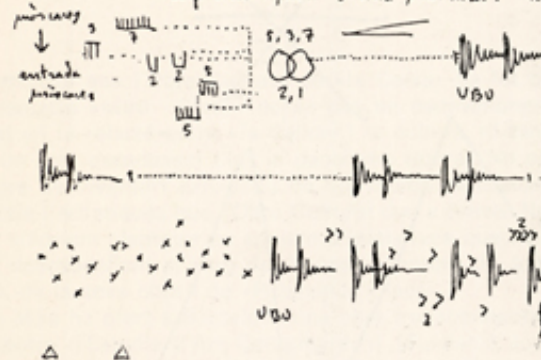
Se nota el llop treuen cap d'os i carben
un moment avans de l'os i l'os.

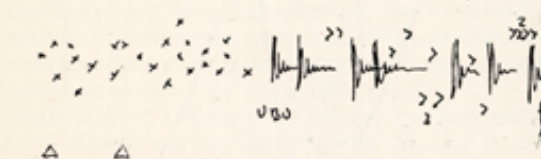
Un creix

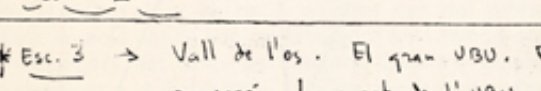
Full de direcció de J. Baixes

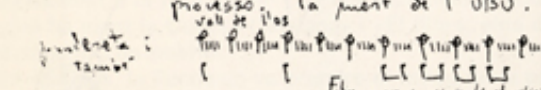
ENTRADA DE LA CARTE
 ongue
 triangle (marguerite)

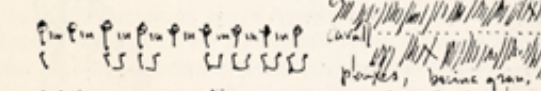
* Esc. 2 → Mirones. Vida de carter. Inter
 captura i mort d'una màscara. la

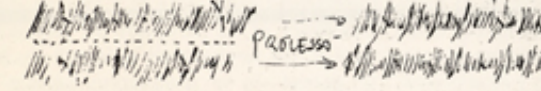
música:

 entrada:

 música:

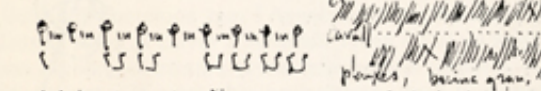
 música:

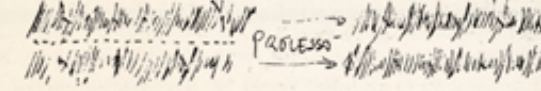
 música:

 música:

* Esc. 3 → Vall de l'os. El gran VBU. E
 processo: la mort de l' VBU.

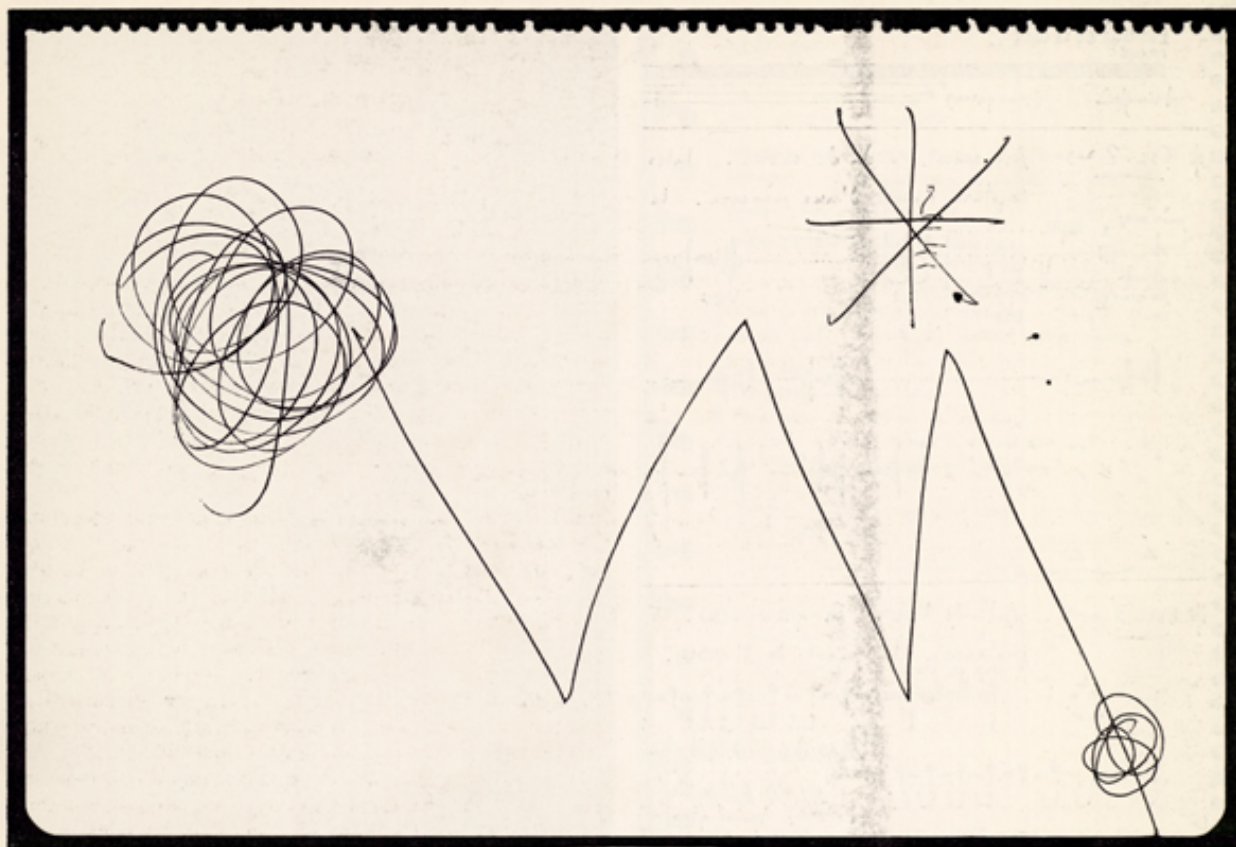
música:

 música:

 música:

Partitura de R. Subirachs

EL XISCLE DE L'ORENETA

Signe que els actors de Claca van demanar a Joan Miró per a pintar-lo enmig de l'obra. Per pintar els dos signes de la dreta cal sucar el pinzell en la taca que s'ha fet prèviament a mà esquerra. Ho pot fer qualsevol. Els d'aquest programa han estat dibuixats per Miquel Doblas i per Antònia Pintat.

Joan Miró, Claca-Teatre i Catalunya

El patrocini que l'Obra Cultural de «la Caixa» ha fet de l'espectacle «Miró - Claca» no és pas un esdeveniment isolat en la relació entre «la Caixa» i la cultura, ni tampoc un acte escadusser dins el panorama teatral. No cal fer ara un inventari exhaustiu de les múltiples accions teatrals i artístiques que l'Obra Cultural duu a terme. Només voldríem plantejar un conjunt d'iniciatives que hem anat descabdellant al llarg del temps a l'entorn de Joan Miró, de la seva obra i de «Putxinel·lis Claca».

Joan Miró ha ofert a Barcelona una obra transcendental: el Centre d'Estudis d'Art Contemporani (Fundació Joan Miró). «La Caixa» hi ha estat present des del primer moment, no sols com a soci col·laborador sinó també com a patrocinadora del Grup Instrumental Català —acomodat físicament a la Fundació— i de les exposicions «Què és i què ha estat la Cultura Catalana» i «El llibre, eina de redreçament d'un poble».

En obrir portes, la Fundació va prendre el relleu de la petita Sala d'Exposicions que l'Associació del Personal de «la Caixa» tenia al carrer d'Amadeu Vives i així va acollir un bon nombre d'artistes joves que havien trobat a «La Caixa» suport a la seva obra primerenca. Amb la creació de l'Àmbit de Recerca de la Fundació, sorgí posteriorment un aixopluc estructurat per a tots aquests artistes. Llur actitud innovadora, en els temps de l'Associació i de la seva Sala, havia estat abonada i seguida de prop per estudiosos i crítics com Francesc Vicens i Alexandre Cirici, els quals, avui dia, continuen fent aquesta tasca des de diferents llocs de la Fundació.

El juny de 1976; la Fundació va ser inaugurada oficialment i l'Obra Cultural de «La Caixa» hi féu acte de presència. Una de les manifestacions més importants que solemnitzaren aquesta obertura va ser l'estrena al Teatre Grec de l'espectacle **Tirant lo Blanc**. Juntament amb l'autora, Maria Aurèlia Capmany, hi assistí Joan Miró, que va rebre l'homenatge espontani i afectuós del públic.

La nostra col·laboració amb Joan Baixes i Teresa Calafell

també ve de lluny, de quan en els programes d'Acció Cultural presentàvem els seus espectacles arreu de Catalunya. Al llarg d'aquesta col·laboració vàrem descobrir —ells ens ho van mostrar— tot el material que havien anat construint i desant en deu anys d'actuacions. Amb aquest material plàstic es va muntar l'exposició «Deu anys de titelles de Putxinel·lis Claca», que juntament amb els espectacles va ser presentada a força indrets del país.

Ara fa dos anys, i en el conjunt d'aquestes col·laboracions, Claca-Teatre ens va parlar del projecte de bastir un espectacle teatral amb Joan Miró. Sense cap mena de dubte, des d'aleshores ens va interessar de participar-hi i així ho hem fet. Durant dos anys de treball conjunt, el suport de l'Obra Cultural ha facilitat el creixement artístic de l'espectacle. Hi ha hagut moments molt importants en els quals hem tingut el privilegi de participar: la primera vegada que vam veure els ninots sense pintar i en procés de construcció, l'instant gairebé ritual en què Joan Miró va acabar de pintar-los al cap d'una setmana d'intensa creació al taller de Sant Esteve de Palautordera, les primeres evolucions de les figures ja pintades... Veure els assaigs al mig del bosc de Torrebonica o al vell teatre de l'Ametlla del Vallès, on l'amuntegament de materials, d'estris i de ninots quasi no permetia de bellugar-se, i, finalment, la preestrena a Ciutat de Mallorca, el darrer mes de març, han estat moments de satisfacció inoblidable.

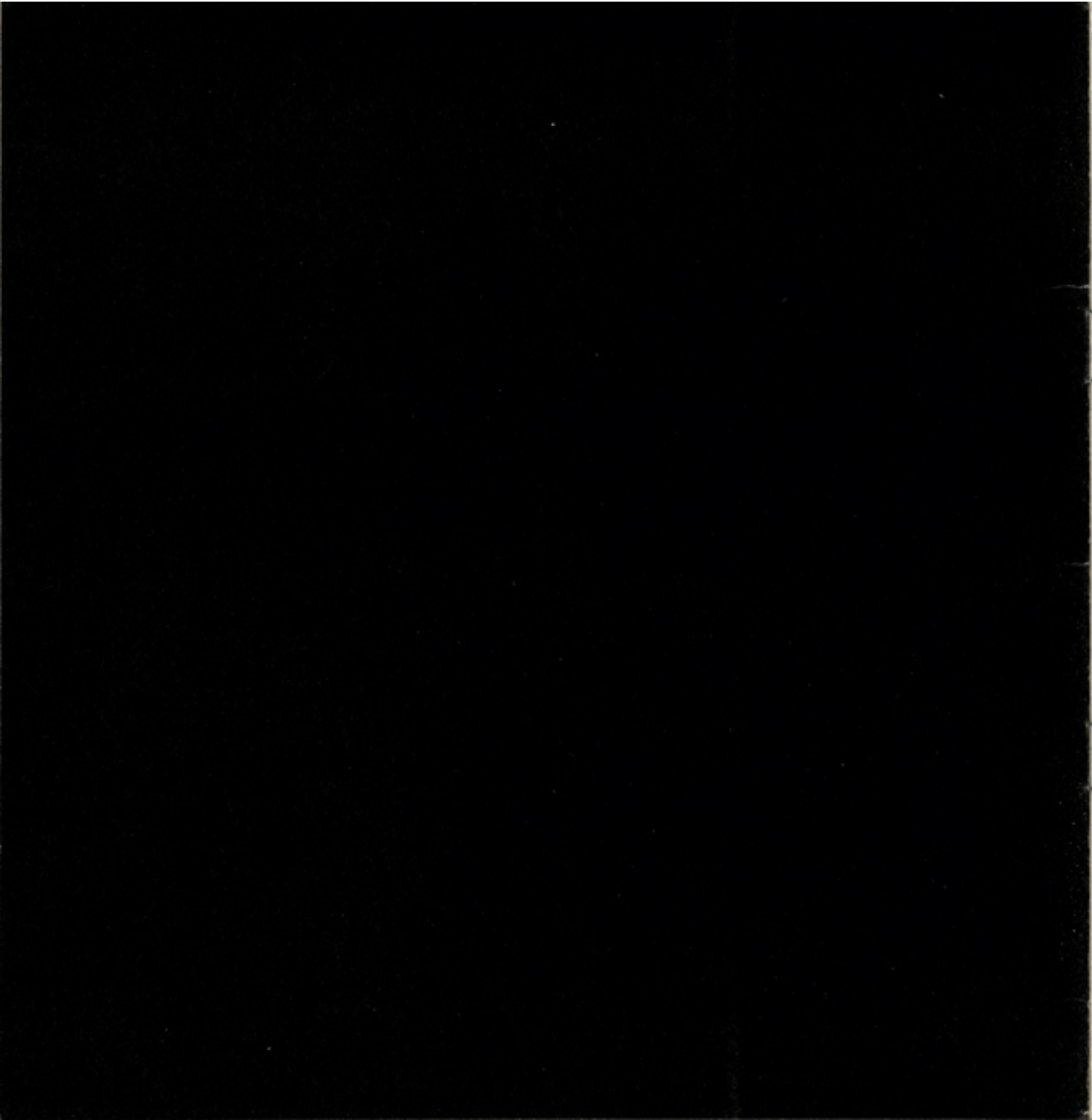
Ara, amb tota la feina enllestida, l'Obra Cultural té la satisfacció de presentar l'estrena de l'espectacle —solicitat i contractat arreu del món— i d'escampar per tots aquests indrets tres noms molt importants: Joan Miró, Claca-Teatre i Catalunya.

**OBRA CULTURAL DE LA CAIXA DE PENSIONS
PER A LA VELLESA I D'ESTALVIS**

OBRA CULTURAL
DE LA CAIXA DE PENSIONS PER A LA VELLESA I D'ESTALVIS

CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"
de Catalunya i Balears